

Hội thảo khoa học quốc gia:

Mô hình kinh tế tổng quát trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam: cơ sở lý luận và thực tiễn

Sáng 22-9- 2009, tại Hà Nội, Trường Đại học Kinh tế quốc dân phối hợp với Hội đồng Lý luận trung ương (thuộc BCH Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam) tổ chức Hội thảo khoa học quốc gia *"Mô hình kinh tế tổng quát trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam: cơ sở lý luận và thực tiễn"* với mục đích huy động sự đóng góp trí tuệ của các nhà khoa học từ các trường đại học, học viện, viện nghiên cứu và một số cơ quan hoạch định chính sách nhằm làm rõ hơn cơ sở lý luận và thực tiễn để xây dựng mô hình kinh tế tổng quát của Việt Nam giai đoạn 2011-2020.

Tham dự Hội thảo có các đại biểu từ Hội đồng Lý luận trung ương và Văn phòng trung ương Đảng, Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh: GS.TS. Lê Hữu Nghĩa, Ủy viên trung ương Đảng, Giám đốc Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận trung ương; GS.TS. Đỗ Hoài Nam, Ủy viên trung ương Đảng, Chủ tịch Viện Khoa học xã hội Việt Nam, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận trung ương; PGS.TS. Nguyễn Văn Thọ, Phó Chánh văn phòng trung ương Đảng, TS. Nguyễn Viết Thông, Tổng thư ký Hội đồng Lý luận trung ương .v.v... và hơn 400 đại biểu là các nhà khoa học từ các trường đại học, viện nghiên cứu; các cơ quan thông tấn, báo chí và đại diện nhà tài trợ Vietinbank. Kỷ yếu Hội thảo đã tập hợp được 70 tham luận có chất lượng và phù hợp với chủ đề Hội thảo của các vị lãnh đạo Đảng, Nhà nước, các nhà khoa học, đại diện các cơ quan quản lý trong cả nước.

Sau phần phát biểu khai mạc và đề dẫn Hội thảo của GS.TS. Nguyễn Văn Nam, Hiệu trưởng Đại học Kinh tế quốc dân - đồng Trưởng ban Tổ chức hội thảo và GS.TS. Lê

Hữu Nghĩa, Ủy viên trung ương Đảng, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận trung ương, Hội thảo đã nghe 6 báo cáo tham luận chính và nhiều ý kiến phát biểu thảo luận của các nhà khoa học, nhà quản lý tập trung vào 4 vấn đề chính:

1. Về mô hình kinh tế tổng quát của Việt Nam trong thời gian tới

Các ý kiến đều thống nhất rằng, kinh tế thị trường là sản phẩm của nền văn minh nhân loại. Trên thế giới, kinh tế thị trường có nhiều mô hình khác nhau. Trong tất cả các mô hình ấy, không có kinh tế thị trường tự do thuần túy mà đều có sự can thiệp của nhà nước với những mức độ và hình thức khác nhau. Kinh tế thị trường hoàn toàn có thể được xây dựng ở các nước có thể chế chính trị khác nhau với các mô hình cụ thể khác nhau theo điều kiện và mục tiêu cụ thể của từng nước. Tuy nhiên về cơ bản, cơ chế thị trường phải nắm giữ vai trò cốt lõi với những quy luật cơ bản của nó chi phối toàn bộ hoạt động của nền kinh tế. Sự khác biệt chủ yếu thể hiện ở: vai trò của nhà nước; khu vực kinh tế công; hệ thống thuế; trợ cấp xã hội; tính mở của thị trường.v.v., những yếu tố này được quyết định bởi trình độ phát triển kinh tế xã hội, điều kiện lịch sử, văn hóa xã hội của từng quốc gia. Kinh tế thị trường của Việt Nam cũng không nằm ngoài những nguyên tắc như vậy. Mặc dù còn tồn tại nhiều quan điểm khác nhau, nhưng đa số các ý kiến tại hội thảo đề xuất *mô hình tổng quát là xây dựng một nền kinh tế thị trường Việt Nam hiện đại*. Thực sự đây không phải là một mô hình hoàn toàn mới, nó chỉ là sự khẳng định một cách kiên quyết hơn những nguyên tắc cơ bản của kinh tế thị trường và con đường tiến tới sự phồn vinh của đất nước với những chiến

lược, chính sách phù hợp với điều kiện và đặc điểm văn hóa, lịch sử, xã hội và chính trị của Việt Nam.

2. Về sở hữu và các khu vực trong nền kinh tế

Các ý kiến cho rằng, Việt Nam cần bảo đảm sự đồng bộ trên cả quan hệ sở hữu, quan hệ quản lý và quan hệ phân phối. Trong quan hệ sở hữu, cần tôn trọng tính đa dạng của các hình thức sở hữu và xu hướng liên kết giữa các chủ sở hữu, hình thành các tổ chức kinh doanh có hình thức hỗn hợp. Với quan hệ quản lý, cần đổi mới đồng bộ quản lý cả ở tầm vĩ mô và tầm vi mô, sự không tương thích trong quản lý ở hai cấp này sẽ trở thành cản trở lớn với sự phát triển. Nguyên tắc chung cần quán triệt là các bộ phận cấu thành nền kinh tế quốc dân không phân biệt hình thức sở hữu đều bình đẳng với nhau và bình đẳng trước pháp luật, chúng có quan hệ tương hỗ với nhau trong một hệ thống thống nhất và đều có những đóng góp vào thực hiện mục tiêu chung của cả cộng đồng quốc gia. Phần lớn các ý kiến cho rằng không nên phân định nền kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam hiện nay thành 5 thành phần kinh tế, mà *nên phân chia thành 2 khu vực kinh tế là khu vực kinh tế nhà nước (kinh tế công) bao gồm toàn bộ mọi nguồn lực kinh tế, tài sản, tài nguyên, của cải quốc gia do Nhà nước thống nhất quản lý và khu vực kinh tế tư nhân.*

3. Về vai trò của kinh tế nhà nước, tồn tại nhiều ý kiến khác nhau.

Nhiều ý kiến cho rằng *kinh tế nhà nước cũng chỉ có thể tạo ra một trong những điều kiện quan trọng để phát triển kinh tế, chứ không thể đóng được vai trò định hướng và điều tiết nền kinh tế, lại càng không thể đóng được vai trò tạo môi trường để phát triển kinh tế. Vai trò ấy phải thuộc về Nhà nước XHCN dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.* Để thực hiện vai trò của mình, Nhà nước phải sử dụng nhiều công cụ khác nhau trong mối quan hệ tương hỗ với nhau. Trong điều kiện xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN, hệ thống luật pháp phải được coi là công cụ chủ yếu và quan trọng hàng đầu. Đồng thời, Nhà nước cũng

còn phải sử dụng nhiều công cụ chính sách khác (như thuế, tài chính, tiền tệ, kế hoạch...) và công cụ vật chất (ngân sách nhà nước, dự trữ quốc gia, hệ thống cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội...). Thực tế cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu và tình trạng suy thoái kinh tế diễn ra ở nhiều nước cũng đòi hỏi Nhà nước đã phải can thiệp sâu hơn và nhiều hơn vào đời sống kinh tế để ngăn chặn nguy cơ sụp đổ của hệ thống tài chính - ngân hàng và cả hệ thống kinh tế quốc gia. Chính vì vậy cần nhấn mạnh vai trò chủ đạo của Nhà nước trong quản lý kinh tế và nguyên lý bình đẳng thực sự với nhau trước pháp luật, cùng phát triển lâu dài, hợp tác và cạnh tranh lành mạnh của các bộ phận hợp thành nền kinh tế.

4. Về hội nhập kinh tế quốc tế trong mô hình kinh tế tổng quát

Với Việt Nam, hội nhập kinh tế quốc tế nhằm phát huy lợi thế của đất nước và mở rộng hợp tác bình đẳng cùng có lợi với các nước khác, không phân biệt chế độ chính trị. Điều có ý nghĩa quan trọng là *phải có tư duy mới và quan điểm "đột phá" hơn nữa về xây dựng nền kinh tế Việt Nam độc lập tự chủ trong điều kiện hội nhập.* Cần có chính sách mềm dẻo phù hợp với luật pháp, thông lệ quốc tế, mà trước hết là các cam kết quốc tế và thích ứng với điều kiện của quốc gia trong phân công lao động và hợp tác quốc tế. Độc lập tự chủ trong thời đại ngày nay phải bao hàm kinh tế mở cửa với thế giới, tranh thủ sức mạnh của thời đại, tham gia đầy đủ vào quá trình toàn cầu hóa, khu vực hóa, sẵn sàng hợp tác song phương và đa phương trên cơ sở đôi bên cùng có lợi.

Hội thảo đã thành công tốt đẹp. Sau Hội thảo, những ý kiến tham luận sẽ được Trường Đại học Kinh tế quốc dân tổng hợp, chất lọc, đúc kết, biên tập thành Báo cáo kiến nghị gửi các cơ quan của Đảng và Nhà nước để góp phần phục vụ trực tiếp cho việc bổ sung, phát triển Cương lĩnh 1991 và soạn thảo Báo cáo chính trị, Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội thời kỳ 2011-2020 trình Đại hội XI của Đảng./.

Ban biên tập

Nguồn: Ban Thư ký hội thảo